

LUNDS
UNIVERSITET

BESLUT

2018-09-06

Dnr V 2018/1312

Regeringskansliet

Rektor

Yttrande över Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för inre säkerhet (COM (2018) 472)

Lunds universitet har anmodats att lämna synpunkter på remissen EU-kommissionens förslag till förordningar COM (2018) 372-375, 382, 390 och 471-73. I detta yttrande avges synpunkter avseende Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för inre säkerhet (COM (2018) 472). Synpunkterna har utarbetats av professor Wilhelm Agrell vid samhällsvetenskapliga fakulteten.

Förslaget avser inrättande av en EU-fond för underlättande samarbete för att motverka gränsöverskridande organiserad brottslighet, terrorism och andra företeelser som definieras som hot mot EU:s inre säkerhet. Konkret ska satsningarna stärka system för informationsutbyte och underlätta operativt samarbete mellan olika länders myndigheter. Fonden utgör en fortsättning på en motsvarande satsning för åren 2014-2020.

Lunds universitet önskar dock framföra att förslaget till förordning är oprecist vad gäller syftet och på viktiga punkter relativt knapphändig. De mer utförliga avsnitten avser möjliga synergier samt budgetfrågor och uppföljning av effektivitet i satsningarna. Syftet, prioriteringar, liksom oavsedda negativa sidoverkningar, är däremot aspekter som inte utvecklas närmare. På dessa punkter finns följaktligen förslagets huvudsakliga svagheter.

Fondens syfte

Fondens syfte är inte klart preciseras och beskrivs på olika sätt i dokumentet. På sidan 1 anges de aktuella säkerhetshoten omfatta terrorangrepp, organiserad brottslighet och it-brottslighet. På sid 15 (punkt 5 i själva förslagstexten) anges däremot hotbilden utgöras av bland annat terrorism, grov och organiserad brottslighet, rörlig brottslighet, narkotikahandel, korruption, it-brottslighet, människohandel och olaglig vapenhandel. På sid 16 (punkt 12) återkommer denna uppräkningslista men med ett delvis annat innehåll och annan ordningsföljd. Lunds universitet önska betona att fondens verksamhetsområde bör ha ett tydligt definierat syfte som beskrivs enhetligt och där olika delsyften är logiskt kopplade till varandra. Det bör vidare av en sådan skrivning också framgå vad som *inte* ingår i syftet.

Prioriteringar

De syften som redovisas är av olika karaktär och dignitet. Vissa, som skyddet mot terrorism, är ett centralt säkerhetsmål, medan andra, som bekämpande av korruption och it-brottslighet omfattar en mängd olika företeelser, av vilka inte alla utgör samhällshotande inre säkerhetshot i någon egentlig mening. Lunds universitet anser därför att det inte är bara syftena som behöver beskrivas närmare och avgränsas, utan de bör också prioriteras inbördes så att satsningar görs där de bedöms få störst effekt.

Negativa sidoverkningar

Den allvarligaste kritik som Lunds universitet riktar mot förslaget gäller hur frågor kring medborgarnas integritet, det öppna samhället och demokratin behandlas, eller snarare inte behandlas. På flera ställen i texten upprepas att alla åtgärder ska ske i full överensstämmelse med EU:s grundläggande rättigheter (bland annat s. 1, s. 12 och s. 25). Underförstått i denna formulering ligger att det inom de aktuella områdena finns möjliga åtgärder som inte står i överensstämmelse med dessa rättigheter. Dessa gränssytor eller riskzoner anser Lunds universitet borde synliggöras och problematiseras.

Punkt 8 i förslaget (sidan 15) anger att ett övergripande motiv för förslaget är att ”bidra till utvecklingen och genomförandet av en effektiv och verklig säkerhetsunion”. En sådan utveckling är inte oproblematisk. I förlängningen av detta finns uppenbara risker för uppkomsten och tillväxten av kontrollstrukturer och informationsflöden som medborgarna saknar insyn i och som tillsynsorgan på nationell nivå inte förmår hantera. En sådan utveckling kan förväntas få långtgående konsekvenser på samhällsklimatet i unionens medlemsländer och riskera påverka medborgarnas förtroende negativt. Mot stordriftsfördelar och synergier (sidan 6) måste därför ställas risken för integritetsintrång och uppkomsten av för medborgarna oöverskådliga och därmed i praktiken okontrollerbara strukturer. Lunds universitet saknar sådana avvägningar i förslaget och förslag till åtgärder annat än den ovan nämnda hänvisningen till EU:s grundläggande rättigheter.

Sammanfattande bedömning

Den föreslagna fonden syftar till att förstärka EU-ländernas kollektiva förmåga att upprätthålla den inre säkerheten, främst gentemot hot från olika slag av gränsöverskridande brottslighet. Detta är en viktig förstärkning. Samtidigt är alla storskaliga satsningar på inre säkerhet, övervakning och kontroll problematiska ur både ur ett medborgarperspektiv och ett demokratiperspektiv.

Åtskilliga regimer både i det förgångna och i dagens värld har medvetet byggt upp och fortsätter bygga upp detta slags kontrollapparater. Demokratier riskerar att omedvetet eller av upplevt nödtvång skapa förutsättningar för uppkomsten av motsvarande system, eller system som under förändrade politiska förhållanden kan komma att utnyttjas för andra syften än de ursprungliga. Denna problematik har enligt Lunds universitet inte genomlysts och hanterats på ett tillfredsställande sätt i det föreliggande förslaget till förordning.

Beslut

Beslut att avge detta yttrande har fattats av undertecknad rektor i närvaro av förvaltningschef Susanne Kristensson, efter hörande av representant för Lunds universitets studentkårer och efter föredragning av utredare Carina Wickberg.

Torbjörn von Schantz

Carina Wickberg
(Universitetsledningens kansli)